

WOORDKUNST-DRAMA

2DE GRAAD KSO

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

September 2010
VVKSO – BRUSSEL D/2010/7841/086

Inhoud

INLEIDING	4
Studierichtingsprofiel Woordkunst-drama kso.....	4
1 Lessentabel.....	5
2 Beginsituatie.....	5
3 Algemene doelstellingen	5
4 Leerplandoelstellingen, leerinhouden en minimale materiële vereisten	6
4.1 Algemene verbale vorming	6
4.2 Algemene muzikaleer.....	10
4.3 Bewegingsleer – dans.....	11

INLEIDING

Studierichtingsprofiel Woordkunst-drama kso

De vierjarige studierichting woordkunst-drama kso wil mee de gehele persoon van de jongeren vormen.

De leerlingen krijgen een brede algemene vorming, complementair met de ontwikkeling van theoretisch gefundeerde muzisch-expressieve vaardigheden. In deze opleiding krijgen de theoretische onderbouw en het analytisch omgaan met teksten een belangrijke plaats.

Na de derde graad van deze studierichting kunnen de jongeren doorstromen naar BAMA-opleidingen in de podiumkunsten of naar andere studiegebieden van het hoger onderwijs.

In de vakken van de decretaal vastgelegde basisvorming liggen klemtonen op het cultureel-communicatieve en op de aandacht voor het breed maatschappelijke. In de specifieke vorming komen zowel het verbaal- als niet-verbaal expressieve aan bod, net als andere aspecten van het veelzijdige vakgebied van de podiumkunsten.

We werken ook aan de ontwikkeling van een professionele houding. Daarin staan onder meer zelfkritiek, zelfvertrouwen, de zin voor samenwerking en het leren omgaan met kritiek als belangrijke doelstelling voorop. Dit profiel wordt mee gerealiseerd via kruisbestuiving van verschillende kunstvormen die vanuit hun eigenheid inspiratiebron kunnen zijn voor de creativiteit van elke leerling.

De doelen van deze vorming zijn neergelegd in drie leerplannen. Het specifiek gedeelte wordt mede ondersteund door de benadering van diverse vakken uit de basisvorming.

algemene verbale vorming (KV Algemene verbale vorming)

- o *dictie*
- o *dramatische expressie*
- o *stemtraining*
- o *tekstanalyse*
- o *tekstzegging - voordracht*

algemene muziekleer (KV Algemene muziekleer/Zang/Koorzang)

- o *gehoorvorming – notenleer*
- o *zang - koorzang*

bewegingsleer – dans (KV Klassieke dans/Hedendaagse dans)

1 Lessentabel

Zie www.vvkso.be → lessentabellen

2 Beginsituatie

De leerlingen in deze richting hebben een bewuste keuze gemaakt voor Woordkunst-drama kso en hun cognitieve ontwikkeling sluit daarbij aan. Toch is de beginsituatie niet voor elke leerling dezelfde. Een aantal heeft al enkele jaren Deeltijds Kunstonderwijs achter de rug, voor anderen is het de eerste maal dat ze artistieke vorming zullen genieten. Beide groepen leren beseffen dat hun lichaam en stem instrumenten zijn die ze slechts met de nodige techniek en vaardigheden adequaat kunnen aanwenden in een spelsituatie op een podium.

Het lerarenteam zal rekening houden met de verschillen in vooropleiding en aanleg van de leerlingen en werken naar een groei in de verschillende vaardigheden.

3 Algemene doelstellingen

De leerling

1. ontwikkelt een brede algemene en culturele belangstelling en kennis, inz. in verband met podiumkunsten.
2. beseft dat dit kunstvormen zijn die niet op zichzelf staan, die willen communiceren, ook met andere kunstvormen;
3. ontwikkelt een maatschappelijke visie die het artistiek functioneren voedt en inspireert;
4. ontwikkelt voor de verschillende componenten van de vorming een kwalitatief referentiekader en leert dat verwoorden;
5. verwerft attitudes als doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, (zelf)kritische zin en openheid;
6. leert respectvol en constructief omgaan met feedback geven en krijgen;
7. groeit naar zelfstandig leren, creëren en artistiek functioneren.

4 Leerplandoelstellingen, leerinhouden en minimale materiële vereisten

4.1 Algemene verbale vorming

4.1.1 Dictie

ALGEMEEN

Het vak dictie beoogt het bevorderen van de communicatieve competentie. Geslaagde verbale communicatie en creatieve verbale expressie vragen om een goede spreek- en taalvaardigheid. Elke leerling wordt individueel benaderd vanuit zijn of haar niveau van spreken, taalbewustzijn en stemgebruik.

LEERPLANDOELSTELLINGEN

De leerling

1. verwerft een technische basis op het vlak van ademhaling, stem en articulatie en kan deze toepassen in voorbereide en spontane spreesituaties;
2. verwerft de ondersteunende kennis over het stemapparaat, de klankvorming en klanknotatie om deze doelen te realiseren;
3. kan zich verstaanbaar en expressief uitdrukken voor een publiek in een grote of kleine ruimte;
4. kan zichzelf en anderen vanuit objectieve criteria observeren, deze observaties constructief verwoorden en omgaan met feedback.

LEERINHOUDEN

- lichaamshouding als basis voor een juiste ademhaling
- lage adem
- ademsteun
- steminzet
- groot en klein mechanisme
- pittigheid, voor in de mond articuleren (op woord-,zins- en tekstniveau)
- correcte klankvorming bij klinkers, tweeklanken en medeklinkers
- het articulatorisch apparaat
- volume, tempo, ritme, toonhoogte
- ontspannen stemgebruik

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlucht en verlicht lokaal met gepast meubilair. Een spiegel in het lokaal is noodzakelijk.

4.1.2 Dramatische expressie

ALGEMEEN

In de lessen van het vak dramatische expressie leren de leerlingen binnen een open artistieke visie verschillende aspecten van het 'theater beleven' en 'theater maken'. Op die manier gaan zij op weg naar een eigen artistieke ontwikkeling. Naast het ambacht van het spel wordt er dan ook genoeg ruimte geboden voor exploratie van eigen interesses en fascinaties.

DOELSTELLINGEN en LEERINHOUDEN

De leerling

1. kan en durft zonder remmingen in een spelsituatie stappen;
2. is zich bewust van zijn lichaam en stem als drager van expressie;
3. leert wat scenische interactie is; hij kan impulsen van de tegenspeler incasseren en erop reageren;
4. brengt nieuwe gegevens en impulsen aan in het samenspel;
5. kan een personage gestalte geven in diverse spelsituaties en speelstijlen en dit volhouden;
6. leert inhoud en vorm geven aan een scène;
7. is zich bewust van het standpunt en oogpunt van het publiek;
8. kan solistisch tegenover een publiek staan;
9. kan de eigen prestatie inschatten en kwaliteit herkennen;
10. ontwikkelt een onderbouwde kijk op theater, kan die onder woorden brengen en die argumenteren.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlucht en verlicht, ruim lokaal met gepast meubilair. Occasioneel toegang tot audio- en video-opname en weergaveapparatuur en multimedia-apparatuur.

4.1.3 Stemtraining

ALGEMEEN

Pas wanneer de technische beheersing van het instrument stem optimaal is, kan het effectief gebruikt worden in functie van een artistieke expressie. In deze lessen worden de leerlingen zich bewust van de stem als "instrument". Tijdens de tweede graad moeten de leerlingen de onderlinge samenhang leren kennen tussen stem, ademhaling en houding.

Het is noodzakelijk dat er tijdens de lessen stemtraining zeer fysiek gewerkt wordt, met andere woorden dat er veel geoefend wordt. Deze oefeningen moeten een gewoonte vormen op het gebied van ademhaling en houding. Ook het luisteren wordt geoefend.

DOELSTELLINGEN en LEERINHOUDEN

De leerling

1. verwerft een neutrale lichaamshouding
 - leert gemakkelijk rechtop zitten, staan, gaan, liggen (zonder foutieve spanning)
 - leert juiste steunpunten te gebruiken
 - leert de relatie aanvoelen tussen romp en ledematen, romp en hoofd ...

2. gebruikt een natuurlijke middenrifademhaling
 - wordt zich bewust van het middenrif
 - leert ademen vanuit het middenrif met juiste stem
 - gebruikt het correcte ademritme
 - maakt langzaam gebruik van de uitgeademde lucht
 - gebruikt de ademhaling om de stem “ruimte” te geven
3. leert wat resonantie is en past die kennis toe;
4. leert de stem projecteren op een manier die aangepast is aan de omgeving;
5. leert in functie van een correct stemgebruik de relatie begrijpen tussen gehoor en stem;
6. reflecteert over het eigen stemgebruik en dat van anderen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlucht en verlicht, ruim lokaal. Occasioneel toegang tot audio- en video-opname en weergaveapparatuur en multimedia-apparatuur.

4.1.4 Tekstanalyse

ALGEMEEN

Om creatief en expressief te kunnen omgaan met een tekst is een goed begrip en aanvoelen van de tekst onontbeerlijk. Daarom dienen leerlingen in de richting woordkunst-drama een stevige basis van tekstanalyse te verwerven.

Dit houdt in dat de leerlingen de tekst begrijpen om die naderhand te leren ontginnen. Daartoe leert de leerling een relatie op te bouwen met de tekst.

DOELSTELLINGEN

De leerling

1. leert verschillende tekstsoorten dieper begrijpen om er een klankvorm aan te kunnen geven;
2. verwerft inzicht in teksten van verschillende genres, stijlen en perioden en in de wijze waarop de auteur met het taalmetaal omgaat;
3. ontwikkelt een gevoeligheid voor vorm, inhoud, emotie en ideeën van teksten.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlucht en verlicht, ruim lokaal.

4.1.5 Tekstzeggings - voordracht

ALGEMEEN

De leerplannen van de vakken tekstzegging en dramatische expressie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Terwijl de doelstellingen voor dramatische expressie de competenties - interactie tussen spelers helpen ontwikkelen, beklemtoont tekstzegging de omgang met de tekst en met het publiek.

DOELSTELLINGEN en LEERINHOUDEN

De leerling

1. durft en kan de gevoelens en gedachten van een tekst vertolken;
2. kan zich een tekst eigen maken en de emotie en gedachtegang van de tekst beleven en communiceren;
3. hanteert bewust non-verbale communicatie als ondersteuning van tekstexpressie;
4. kan een spanningsboog creëren;
5. kan diverse soorten teksten brengen, met aandacht voor verscheidenheid van emoties, thema's, genres en stijlen;
6. ontwikkelt de kritische zin om een expressieve zeggingswijze te observeren en analyseren in functie van het eigen leerproces;

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlicht en verlucht, voldoende ruim lokaal met toegang tot apparatuur voor video- en audio-opname.

4.2 Algemene muzikaleer

ALGEMEEN

Het vak algemene muzikaleer wil via actief musiceren en zelf muziek creëren inzicht verwerven in de muziek. De leerling leert ritmische, melodische en eenvoudige harmonische structuren bewust horen, lezen en op een creatieve manier gebruiken als individu en in groep.

4.2.1 Gehoorvorming - notenleer

DOELSTELLINGEN

De leerling

1. verwerft kennis over / inzicht in de muzieknotatie (bv. toonhoogte, metrum, ritme, dynamiek);
2. verwerft het inzicht dat nodig is om een zangstuk voor te bereiden en uit te voeren;
3. herkent op het gehoor de verschillende aspecten van eenvoudige muziekstukken en kan die uitvoeren;
4. kan noten in diverse ritmes en toonaarden na voorbereiding lezen en zingen;
5. ontwikkelt een inwendig muzikaal gehoor;
6. ontwikkelt schrijftechniek en –methode (*Uitbreidingsdoelstelling*);
7. kan het geleerde uit de lessen zang, toepassen bij notenleer;
8. past deze doelstellingen toe in verschillende muziekgenres en op werken uit verschillende perioden;
9. kan op zijn niveau muzikaal creëren en improviseren.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

Een goed verlucht en verlicht, ruim lokaal. Toegang tot audioweergaveapparatuur en multimedia-apparatuur.

4.2.2 Zang - koorzang

DOELSTELLINGEN

De leerling

1. verwerft een technische basis op het vlak van ademhaling, stemgebruik, lichaamshouding en articulatie en kan deze toepassen in ingestudeerde liederen;
2. verwerft de ondersteunende kennis om deze doelstelling individueel en in groep te realiseren;
3. kan juist intoneren binnen een tonale context;
4. zingt expressief, met inleving en durf;
5. kan op een stemtechnisch en muzikaal verantwoorde manier in groep een eenstemmige of eenvoudige meerstemmige melodie uitvoeren.

Deze doelstellingen worden gerealiseerd in diverse muziekgenres en stijlperiodes

4.3 Bewegingsleer – dans

ALGEMEEN

De mens is een bewegend wezen dat zijn bewegingen gebruikt om te communiceren en gevoelens uit te drukken. Bewegingstaal toont hoe de mens denkt over en omgaat met zijn lichaam, hoe hij binnen de maatschappij en de cultuur een plaats geeft aan lichaamsexpressie. Beweging is een essentieel onderdeel van de podiumkunsten en andere media. In het vak bewegingsleer wordt de leerling bewust van zijn lichaam en zijn totale menselijke zijn in relatie met zijn omgeving. Hij leert dit bewustzijn omzetten in organische lichaamstaal.

DOELSTELLINGEN

Lichaamsontplooiing:

De leerling

1. ontwikkelt een lichaamsbewustzijn en -gevoeligheid;
2. ontwikkelt algemeen fysieke vaardigheden: ademhaling, houding, uithouding, kracht, souplesse, coördinatie, snelheid;
3. wordt zich bewust van de parameters lichaam, ruimte, tijd en leert deze toepassen;
4. onderzoekt de communicatieve en creatieve uitdrukingskracht van het lichaam.

Persoonlijke en sociale ontwikkeling

De leerling

5. leert dat dans en beweging een verband scheppen tussen de fysieke, psychische en sociale eigenschappen van de mens;
6. leert harmonisch bewegen als individu en als deel van een groep.

Oriëntatie op en inleiding in de cultuur

De leerling

7. ontwikkelt aandacht voor dans als cultuurvorm;
8. ontwikkelt kennis over en inzicht in de plaats en de functie van dans in andere culturen, in heden en verleden;
9. maakt kennis met dansvormen en –stijlen in de eigen en in andere culturen.

Theoretische basis

De leerling

10. verwerft de theoretische basis om de eigen vorderingen bij te houden, erover te reflecteren en ze bij te stellen;
11. kan beweging kritisch observeren, op zijn niveau analyseren en bespreken.

LEERINHOUDEN

Fysieke training - gebeurt steeds in functie van de ontwikkeling van het lichaamsbewustzijn en de groei naar expressief – artistiek bewegen:

- leren de ademhaling juist te plaatsen;
- leren het lichaam juist plaatsen;
- abdominale en dorsale training
- juiste plaatsing van de thorax;
- kracht en souplesse van de thorax trainen;
- bewegingsbewustzijn en bewegingscontrole ontwikkelen;
- souplesse van spieren en gewrichten ontwikkelen;
- aandacht voor de lichaamshygiëne, de zorg voor het eigen lichaam (voeding, rust, beweging).
- leren bewust worden van de ruimte;
- leren gebruik maken van de ruimte;
- leren bewust worden en gebruik maken van het begrip tijd;
- leren bewust worden en gebruik maken van de verschillende gradaties van kracht binnen een beweging;
- persoonlijke bewegingszinnen leren maken vanuit kleine opdrachten (solo, duo of in groep);

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN

- Een goed verlucht en verlicht en passend verwarmd lokaal met minimumoppervlakte van 12 bij 10 meter;
- een zwevende vloer met dansvloerbekleding (niet rechtstreeks op beton);
 - aanwezigheid van een spiegel;
 - een vaste audio- en video-installatie.